

Sposoby pracy z osadzonymi kończącymi karę pozbawienia wolności w więzieniach angielskich – założenia a rzeczywistość.

Wymierzanie kary przez społeczeństwo wobec osób, które łamią przyjęte w nim normy, ściśle powiązane jest z dążeniem do poczucia bezpieczeństwa, gdyż wprowadza podział my i oni, ci dobrzy i ci źli. Pojęcie kary rozumiane było inaczej na przestrzeni czasu, ale zawsze towarzyszył jej element izolacji (dawniej wygnanie, deportacja a w dzisiejszych czasach kara pozbawienia wolności na czas określony). Dopiero szkoła pozytywistyczna zwróciła uwagę na problem, iż karanie samo w sobie nie tylko nie rozwiązuje problemu, ale często go potęguje, gdyż osoba odizolowana od środowiska, nie jest w stanie nabyć mechanizmów zachowawczych, które pozwolą jej w tym środowisku funkcjonować zgodnie z przyjętymi normami. Od tego momentu skupiono się na czynnościach przywracania więźniów do społeczeństwa (z ang. *rehabilitation*).

Ustalono, iż niezwykle istotnym momentem w procesie rehabilitacji więźniów są ostatnie miesiące pobytu w zakładzie karnym, dlatego należy przyjrzeć się sposobom pracy z więźniami w tym okresie.

Praca ta miała na celu zbadanie metod postępowania z więźniami kończącymi pobyt w dwóch placówkach karnych tj. więzieniu Hollesley Bay oraz więzieniu Highpoint (z których pierwsze jest więzieniem otwartym a drugie więzieniem zamkniętym) i zbadać, czy założenia teoretyczne na temat resocjalizacji skazanych w tym okresie różnią się od rzeczywistych. Czynności te prowadzone są na trzech płaszczyznach: praca, edukacja i terapia.

Przedstawiona praca składa się z trzech rozdziałów. Pierwszy z nich prezentuje treści analizujące system więziennictwa w Anglii. Omówienie jego kontekstu prawnego i resocjalizacyjnego poprzedza historia więziennictwa w Ameryce, Europie i samej Anglii, dopełniona historią więzień przeznaczonych dla kobiet, których organizacja i funkcjonowanie zawsze miały specyficzny charakter. W dalszej części skupiono się na zaprezentowaniu systemu więziennictwa w Anglii, analizując go zarówno w kontekście prawnym, jak i w odniesieniu do działań resocjalizacyjnych. Rozdział dopełnia charakterystyka *teorii zmian K. Lewina* wskazującej trzy konieczne do przejścia etapy tj. rozmrażanie-zmiana – zamrażanie, które odniesione zostały do procesu resocjalizacji więźniów.

Rozdział drugi to rozdział metodologiczny, w którym Autorka przedstawia przedmiot i cele badań, problemy i hipotezy badawcze a także zmienne i wskaźniki. Ta część pracy charakteryzuje także metody użyte do zbadania przyjętych problemów tj. metodę sondażu

diagnostycznego oraz metodę analizy dokumentów. Technika sondażu diagnostycznego była ankieta (w dwóch wersjach : inna dla więźniów zakładu zamkniętego, a inna dla więźniów z zakładu otwartego). Rozdział ten dopełnia charakterystyka badanych grup i miejsca badań.

Rozdział trzeci niniejszej pracy, to analiza i interpretacja wyników przeprowadzonych badań, które zostały przedstawione w ośmiu podrozdziałach dotyczących kolejno wpływu : rodzaju działań , w tym działań resocjalizacyjnych podejmowanych wobec więźniów przygotowujących się do wyjścia na wolność, odniesionych do typu więzienia, wpływu długości wyroku , rodzaju popełnionego przestępstwa, stosunków rodzinnych, uzależnień, stanu zdrowia i pochodzenia etnicznego na pracę z tymi więźniami. Analiza została przeprowadzona za pomocą metod ilościowych pozwalających na określenie liczbowych wskazań charakteryzujących wyniki odnoszące się do szczegółowych problemów badawczych a także za pomocą testu T-Studenta umożliwiającego porównanie opinii, ocen i wypowiedzi grup więźniów z zakładu otwartego i zamkniętego. Zastosowano również współczynnik korelacji Spearmana dla określenia zależności między wybranymi zmiennymi, wyprowadzonymi z przyjętych problemów badawczych.

Analiza badań pozwoliła na stwierdzenie, że rzeczywiste sposoby pracy z więźniami przygotowującymi się do opuszczenia zakładu karnego warunkowane są typem tego zakładu, rodzajem przestępstwa popełnionego przez skazanych, czasem pozostałym do wyjścia na wolność oraz ich zdrowiem fizycznym i psychicznym. Takie czynniki jak sytuacja rodzinna skazanego, uzależnienia czy pochodzenie etniczne, w niewielkim stopniu wpływają na skazanych przygotowujących się do wyjścia na wolność.